

Árak és rejtvények

cimmel között olvasói levelet a Délmagyarország május 11-i száma, a Postaláda rovatban. Írója — egyéb témák felvetése mellett — sérelmezi, hogy Szegeden olyan virágtartót vásárolt 645,— Ft-ért, amihez egy nagyon hasonló több nap múlva egy másik városban járva 580 forintért vehetett volna meg. Az árkülönbözetet tapasztalva becsapottnak érzi magát, mert mint írja: „megfigyelhettem, hogy Magyarországon a piacok kivételével szabott árak vannak”. (Úgy vélem a piactereken kialakult ún. östermelői árak kivételére gondolt.)

Ez a „megfigyelés” téves. Magyarországon ugyanis az 1968. évi árreform bevezetése óta a kereskedelemben árusított több száz ezer cikk ára a szabad árfórmába tartozik, aminek szinte következménye, hogy az ország különböző tájain azonos áru eladásakor sem mindig ugyanazok az árak érvényesek.

A szoba került virágtartókat például olyan kisiparosok is gyártják, akik műhelyének technikai felszereltsége egymástól nagymértékben eltér, következésképp az egyik drágábban állítja elő az árut, mint a másik. Viszont mindegyik termékére szükség van, mert a legolcsóbban termelő az egész lakosság igényét kielégíteni nem tudja. De ez a törvényszerűség érvényesül a nagyüzemek viszonylatában is.

A szabadárú cikkek között is vannak jobban és kevésbé fontosak a vásárló számára. Ugyanúgy az ipar vagy kereskedelem is szeretné az egyiket hamarabb eladni, mint a másikat. Nincs szükség arra, hogy az említett szempontok érvényesítését egy központi, állami szervezet irányítsa. Kiseb — a cikk írója által is említett — zökkenőkkel érvényre juttatják a szempontokat a termelő és értékesítő szervek is. A zökkenők száma is egyre csökken, mert a vevők túlnyomó többsége a vásárlás előtt — és tegyük hozzá nagyon helyesen — tájékozik az árakról: arról, hogy mikor, hol folyik vagy várható kiadás, esetleg valamilyen árkedvezmény nyújtása. Ez után jobban megvan a lehetőség a számára legkedvezőbb ár figyelembevételével vásárolni.

Fodor Pál
(ÁKFP)

Nyolcvanéves a szegedi múzeum

Régi művek — új szerzemények

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1899. június 11-én nyílt meg mostani épületében a szegedi múzeum. Mivel az első kiállítás képzőművészeti jellegű volt, az évforduló kapcsán ez az irás bepillantást ad a mai Móra Ferenc Múzeum tekintélyes gyűjteményének művészeti állományába, fölterképezi a régi művek és új szerzemények legértékesebbjeit. A visszatértes jó alkalom arra, hogy felvilántsuk a múzeum gazdag gyűjteményének máig tartó fejlődését, gyarapodását.

Meglepőnek vehető, hogy az 1899-ben bemutatásra került Szegedi Képtár közel ötven festményének beszerzése már a nyitás előtt majdnél évvel, 1851-ben elkezdődött. A közönség elé bocsátott akkori gyűjteményben neves magyar mesterek: *Barabás Miklós, Than Mór, Benzúr Gyula* és mások által festett — helyi vezető személyeket ábrázoló — portrék szerepeltek. Ezenkívül a Szegedhez kötődő *Joó Ferenc, id. Vastagh György* és *Tóth Molnár Ferenc* arc-és népeletkép-ábrázolásai voltak láthatók. E művek és mesterek közül magaslott ki *Munkácsy Mihály* Honfoglalás című nagy szén- és színvázlata, valamint *Vagó Pál* népszerűvé vált árvízképe, melyet 1902-től szintén a múzeum elegáns dísztermében helyeztek el. A képtár anyagának növelését — az alkalomszerű tanácsai megbízásokon kívül — az akkor (1899) megalakult *Szegedi Képzőművészeti Egyesület* kiállításairól történt vásárlások biztosították. Ennek kapcsán 1900—1920 között több olyan értékes festmény került gyűjteményünkbe, mint *Munkácsy* remek kis Felszólító lánya, továbbá *Mednyánszky László*: Virágzó fák, *Vastagh Géza*: Verekedő bikák, *Nyilasy Sándor*: Cigányok, *Csók István*: Magdolna, *Kosztay József*: Vízholdok és *Fényes Adolf*: Öregasszony című festményei — melyek számos más alkotással együtt ma is ki vannak állítva és változatlanul gyönyörködést keltenek múzeumunk látogatóiban.

Jeles frónk, a száz éve született *Móra Ferenc* igazgatása alatt a múzeum több termében és a folyosókon elhelyezett, gazdaggá vált törzanyagot, az „állami letét”-ként Szegedre kölcsönzött olyan emlékezetes határáralkotásokkal, mint *Székelly Bertalan*: Tökölly Imre

búcsúja, *Madarász Viktor*: Zápolya Izabella, *Csók István*: Báthory Erzsébet című műve, melyek más témájú, szintén jelentős festményekkel együtt láthatók voltak. Mindezt figyelembe véve a Szegedi Képtár joggal tartották a *vidék legnagyobb gyűjteményének*. Megjegyzendő, hogy az országosan ismert műgyűjtők, a Zsótér, Enyedi és Abrozovics családok hagyatékából származó külső és belföldi mesterektől való alkotások, valamint az ide költöző festők: *Zombory Lajos, Kacziány Ödön, Károlyi Lajos* és mások adományai is segítettek növelni a szegedi múzeum elismerést kiváltó művészeti anyagát. Ez a nimbusz azonban nem maradt csorbítatlan, mert a háború idején az „állami letét”-ként itt szereplő nagy kompozíciókat 1942-ben visszavitték a fővárosba. Híromdónok csak egyetlen festmény maradt itt, *Lotz Károly*: Kornélia című elragadó nőábrázolása, mely múzeumunk előcsarnokában hosszú évtizedek óta háborítatlanul díszlik.

A Szegedi Képtár anyagát tovább gyarapító *rendszeres műtárgyvásárlások* csak a *felszabadulás után kezdődtek* el és az utóbbi két évtizedben a gyűjtés szempontja is mind *terüszerebb* lett. Ez azt jelenti, hogy nem eklektikus módon, mint régen — általában az alföldi mesterek, főleg pedig az egykori vagy nemrég elhunyt szegedi művészek: *Gergely Sándor, Szőri József, Heller Ödön, Parobek Alajos, Dinnyés Ferenc, Dorogi Imre* és társaiak java alkotásait igyekezett, illetve törekszik most is múzeumunk megszerezni. A mai helyi képzőművészekről — jobbjára az itteni nyári és téli tárlatokon — közgyűjteményünk részére történt minisztériumi és megyei tanácsai vásárlások, s olykor a művészek nemes gesztusú adományozása révén (például az Élő Galéria régebbi anyagának egy részét nekünk juttatva) kerültek be sikeres ábrázolások szépen fejlődő állományunk modern anyagába.

Ma a közelmúltban, s a mostanában begyűjtött szerzeményeinkről pár szóval tájékoztatást akarunk adni, úgy olyan figyelemre méltó gyűjteménycsoportokat kell megemlítenünk, mint a több ezer *ex librist kitevő* (Palócz- és

Némegy-gyűjteményekből származó) *grafikai anyag*. Továbbá a városi tanács letéteként őrzött 50—50 festmény és rajzból álló *Erdélyi Mihály-hagyatékot*. Újabb szerzeményeink jobbjára a kis számú régi szoborállományunkat egészítették ki korszerű *plasztikai művekkel*. *Mikus Sándor, Borsos Miklós, Varga Imre, Szabó Iván* és más jeles mesterek adományai, mint például *Medgyessy Ferenc* és *Erdely Dezső* özeveinek ajándékai. Még mindig a szobrászat műfajánál tartva, egészen frissen *Bánszky Sándor, Heks Nándor Iván* és *Vigh Ferenc*, elfelejtett nevű, érdemes szegedi művészek reliefjei jutottak hozzánk. Festészeti, grafikai vonatkozásban pedig *Kondor Béla, Kutassy Ferenc, Frank Frigyes, Wanek S. Ferenc* és mások alkotásai szintén adományként kerültek gyűjteményünkbe. Mindezeket tekintetbe véve, kétségtelen a legjelentősebbnek a *Lucs-gyűjtemény* vehető, melyhez a megyei tanács áldozatkészsége révén jutottunk. A félévszáz értékes festményből álló kollekció — mely múzeumunk két kisebb termében látható —, a modern magyar piktúra — *Szinyei Merse Páltól Bernáth Aurélig* — kiváló mestereinek védetté nyilvánított képeiből ad válogatást. Ez és a múzeum folyosórészén elhelyezett XIX—XX. századi hazai festők változatos témájú vázsnai, szerkesen kapcsolódódnak a díszteremben levő *Szeged képzőművészete* című hagyományörző állandó kiállításunkhoz.

Az idén nyolcvanévesé lett szegedi múzeum — mely egykori kiváló vezetőjének, a centenárius ünnepségekben részvételű Móra Ferenc nevével viseli —, nemcsak azzal dicsekedhet, hogy műtárgy-állománya ma már ötezer fölé emelkedett, de arra is büszke lehet, hogy *egy gazdag közgyűjtemény jelentős része helyi adományozások* — a tanácsai mecenatura, valamint a műgyűjtők és művészek juttatása — révén került a múzeumba. Mindezt Tisza-parti városunk egyre növekvő műzeumkultúráját és művészeti pártolását híven tükrözi.

Szeles Zoltán

Családi események

HÁZASSÁG

Mészáros Lajos Mihály és Vágó Katalin, Palotai László és Kiss Ilona, Horváth Attila és Gyuris Györgyi, Juhász-Verga László és Tóth Erzsébet Ilona, Mégyeri Nándor és Bíró Mária, Bugyi Tamás és Ottlik Mária, Vörös Ottó és Terhes Mária, Szűcs Imre és Kormányos Márta, Lévai Sándor és Mária Julianna, Szerencsi László és Jasznik Jolán, Lábodi László Zoltán és Bárdos Ildikó Mária, Kolozsi József és Földvári-Nagy Etelka Rozália, Újvári Ferenc és Bodó Erika Ilona, Borsi Ferenc és Takács Teréz, Nagy Zsigmond és Horváth Edit Mária, Gráf Károly és Karácsonyi Ilona, Majoros Sándor és Malkóc Ilona, Csizmadia Viktor és Szegedi Pirok, Kovács Ferenc és Tóth Katalin, Dóbó István és Kovács Klára Agnes, Börsök Szilveszter és Herédi Ibolya, László György és Hajdú Mária, Czédlő Gábor és Bárkányi Éva, Wentzel Sándor Zoltán és Dóbó Katalin, Császár György és Kakukszki Agnes házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Trényi Károlynak és Kozma Evának Tibor, Szabó Istvánnak és Billinger Katalin Ilonának Zsuzsanna, Zellei Istvánnak és Hódi Jolánnak Roland István, Krisztin István Imrénének és Bába Gizella Erzsébetnek István János, Janzso Istvánnak és Dani Pirokának Krisztina, Fodor Istvánnak és Polyák Ilonának Ildikó, Nagy Adámnak és Fazekas Mária Juditnak Benedit, Zahorán Lajos Istvánnak és Demeter Zsuzsanna Hedvignek Zsófia Anett, Bösz Ferencnek és Muzslai Irénnek Tünde, Laczkó Attila Mihálynak és Szűcs Evának Gábor, Tanács Andrásnak és Németh Mária Magdolnának Beáta, Csala Lászlónak és Seregli Olgának Andrea Olga, Bánfi Istvánnak és Kádár Irén Jusztinának Renáta, Szógi Ferencnek és Mihály Katalinnak Erika, Bodor Istvánnak és Bálint Julianna Erzsébetnek András János, Vámosi Imrénének és Bús Pirokának Anikó, Berki Vincének és Mezei Mária Annának Attila Gábor, Szűcs Gyulának és Deák Gizellának Andrea Gizella, Szilasi László Józsefnek és Budai Cecília Annának Krisztina Ágota, Boros Imre Andrásnak és Németh Agnes Juliannának Agnes Andrea, Fári Sándornak és Agócs Beáta Erzsébetnek Henrik, Szegedi Andrásnak és Kothencz Erzsébetnek Szilvia Viktória, Szalay Ferenc Zoltánnak és Balázs Mária Annának Balázs, Kuk Józsefnek és Bakai Mária Annának Tímea, Gombos Sándornak és Hegedűs Arankának Attila, Pakai Mihálynak és Nádicsán Ilonának Anikó, Karsza Ernának és Hódi Erika Irénnek Péter, Bálint József Zoltánnak és Jamblich Ilona Ibolyának Gergely József, Korom János Györgynek és Galiba Editnek János, Kéri László Mihálynak és Borbás Erzsébetnek László, Demók Attila Lajosnak és Babolcsay Arankának Attila Tamás, Vass Kálmánnak és Percz Etelkának Gábor, Ödly Bélának és Laudisz Evának Árpád, Makrón Géznak és Szabó Irénnek Zsolt, Kelencs Istvánnak és Balóczy Erzsébetnek Éva, Fehér Ferencnek és Kása Erzsébetnek Adrienn, Bán Imrénének és Majsai

HALÁLOZÁS

Börsök Miklós, Pintér József né Farkas Mária, Tajti Mihály, Pozdona Pálné Dombai Margit, Császár Imre, Zsarkó Gábor, Marunák János, Kátai József, Durst Ferenc, Tokodi István Ferenc, Gora Józsefné Varga Anna, Temesvári Sándor, Kiss István, Raffai Györgyné Szeredi Rozália, Gercsó Mihályné Györfi Erzsébet, Joó Lajosné Husza Etel, Pataki János, Hajdú Istvánné Szabó Rozália, Kenyeres László, Császár József, Tóth Jánosné Sári Rozália, Juhász Imréné Lázár Katalin, Tóth Józsefné Terhes Lídia, Dudás István, Viaszk Jánosné Krampek Mária, Fehér Miklósné Gadó Zsófia, Szaniszló Varga Antalné Laczkó Anna, Ribi István, Kis Máté, Mára Ilona, Faragó Nándorné Molnár Erzsébet, Varga Oszkár, Csikos Pál, Keller Andrásné Tomasi Katalin, Kósó Mihály, Berkes Jánosné Zsomboki Margit, Kis Géza, Engedi László Antal, Balogh István, Dári Lajosné Sztupka Anna, Gémes Józsefné Tóth Regina, Onodi Sándorné Török Lucia, Farkas Istvánné Turzó Viktória, Csányi József, Boros Bálint, Szabó Bálint, Zakar Jánosné Nagy Erzsébet, Barna Péterné Csomor Ilona, Csereki Károlyné Eck Margit, Ruzsin Pál, Oldi Mihályné Molnár Ida meghalt.

— Zólyomig. Június hetedikén sebesültem. Ez viszont némileg módosította a mesélő és a hallgató viszonyát. Egészen más hangon kérdezte meg: — Igen, sebesültél? Zólyomná? Súlyosan? — Semmi, comblóvés. Két hétig voltam kórházban. — És... érzed még? — Á, nem, semmit.

Felvették a hordágyat; mentek. Most nem szóltak egy darabig, de nagyobb egyetértséssel mentek tovább. Erre már figyelni is jobban kellett; bokrot, zombékot, vizet kerülgetni.

— ...Menyasszonya várja — mondta egyszer a katon.

András nem is értette rögtön.

— Kit?

— Kit...?! Hát a lengyelt! Csuda rendes gyerek volt. András nem szolt rá semmit. Mit is szólna? Előbb egy kicsit még furcsa is volt, hogy a lengyelről egyszeriben múlt időben beszél, de hát igaza van, ezekről már hiába is beszélne másféleképp. Ez a géppuska. Meg ez a parancsnok. Azelőtt nem is találkozott ezzel a fiúval. Hogy is mondta? Váltoállás, az meg minek, addigra dögöl leszünk... Pedig nem ártott volna az első roham visszavere után rögtön tüzelőállást váltani... Bár hiszen mindegy. Nyilván megkerülték őket.

Hát azért is jó lesz igyekezni. A románok, ha megszünt az akadály, nem fognak ott letáborozni.

Már olyan jól összeszoktak, hogy nem is kellett szólni, önkéntelenül is egyszerre nyújtották meg a lépést.

Egyszerre csak, közvetlenül mellettük porzott, sziszegett, de nem a hátuk mögül jött, hanem szemtől szembe. Levágták.

— Ne lőj, te hülye! — ordított a kis fekete. — Tartogasd az ellenségnek!

— Hát ti kik vagytok? — dugta fel a fejét két katona. — Én vagyok Klemenszó, ő meg Vilzon!

— Na fene, azt hittük, hogy már csak a románok jönnek.

Felkapaszkodtak a kis bokros dombocsán.

— Hát miutánunk aztán már igencsak.

(Folytatjuk.)

Molnár Zoltán

A vereség

41.

Ez itt már valójában árter lehetett, ha nem is mindig jött ki eddig a víz. Ezen az oldalon sem építettek mindegyik gátat; vagyis némely helyen egyoldalú volt a gát, itt eleve természetes szintkülönbség lehetett. A fűbokrok, nyárerdőcskék, dús zombékdombok, vízzel csillogó mélyedések mutatták, hogy azért ez lényegében árter.

Nem is olyan rossz terep ez arra, hogy megkapaszkodjunk rajta egy visszavonulóban levő csapat rész — gondolta András. Mert bár egy kissé mélyen fekszik, de nem olyan nagy a szinteség, hogy az ellenség támadása felülről sújtás, s amúgy meg, különösen egyenként, vagy kis csoportokban, nagyon jól lehet fedezni.

Na de hát, egyelőre nem nagyon látszottak azok, akik itt szándékoztak megkapaszkodni. S akkor kiket védenek azok ott elől a géppuskával?

S éppen felcsapott, idáig hallatszott a románok rohamkiáltása. Egy rövid sorozat ugyan rögtön válaszolt rá, de hamar elhallgatott, s aztán már csak kézigránát-robbanásokat lehetett hallani.

— Ez meg az a Laci, nem? Akí ott maradt a régi helyen, a hullák közt...

Az ám. A gránátjaival. Elég gyorsan dobálta el a gránátjait.

Az utolsó gránátrobbanás után nagy csend támadt.

Na, most aztán jönnek, vagy nem jönnek. A csend kezdett túlságosan hosszúnak tűnni.

— Közelebb engedi... — mondta most eléggé rezgő bajusszal a fekete katona. — Mindjárt kezd a géppuska! Figyeld csak! Majd egy jó hosszú sorozatot, mint az imént... megkapják, amit kerestek... mindjárt... mindjárt.

De már mind a ketten tudták, hogy a géppuska nem kezd többé se hosszú, se rövid sorozatot, semmit.

Hallatszott ugyan fegyverropogás; mindenfelől hallatszott, az ég minden tája felől. Csak az az egyetlen géppuska hallgatott el. S lám, ennek az egy géppuskának a némasága úgy hatott, mintha félelmetes, nagy csend keletkezett volna. Beléjük hatolt ez a csend, megbénította őket.

— Ez a lengyel... — szólalt meg aztán a fekete bajuszú kiskatona. — Ez a lengyel nagyon jó egy gyerek volt. Losonc előtt rohamoztunk, a folyón keresztül... tudod, az Ipolyon... Felbuktam, bele is fúltam volna, ha ki nem hűz. De kihúzott... átértünk... elvettük a csehek-től a géppuskát, megfordítottuk.

András úgy érezte, hogy csak azért beszél, mert még nem lihegte ki magát, nincs ereje továbbmenni. Ő maga is nagy lélegzetekkel igyekezett csillapítani a szívét, tüdejét, hogy ha újra elindulnak, legyen elég szusz benne a következő pihenőig. Az a következő pihenő különben már a partközben kell hogy legyen.

A katonát zavarta ugyan, hogy András nem figyel rá eléggé, de azért csak mondta, sehoggy sem volt még kedve továbbindulni. Kényelmesebb ülést keresett magának, meg-támaszkodott a fél könyökén.

— Dum dum golyóval is lőttek a rohadtak! — mondta még most is tartó őszinte felháborodással. — Egész rakaszt találtunk.

— Ellőtték?

— Hogy képeled? Feljebb küldtük... mutassák meg Párizsban. Eh...

Legyintett, hogy mit ér az Ilyesmit Párizsban mutogatni. Aztán sóhajtott, és még mindig tovább beszélt:

— Barátom, ha azok a fiúk most mind megvolnának! Nem hiszem, hogy így kotródnának visszafelé, hanem gyerünk: neki!... A cseh miniszterek különben nem is hittek el, hogy az is lehetséges, amit mi ott véghezvittünk... Rögtön le is váltották azt a tábornokukat.

— Ezredes volt — mondta András. — Csak ezredes.

Ez a csak megállította a fiút. Mintha az egészre vonatkozott volna.

— Na jó, menjünk...! — mondta, és fel is tápázkodott. De mielőtt a helyére lépett volna, még megkérdezte:

— Ott voltál?